

cyi na imię i okaziciela ustanowionym był tak, jak zwykłym pierwotnym półmilionowym kapitale, t. j. w stosunku 2 do 3; t. j. 1200 akcyi wydanych było na imię, 800 akcyi na okaziciela. Założyciele bowiem powinni zostali panami sytuacji, a akcyje na okaziciela mogłyby oddać cały bank w niekonieczne chętnie, a może i obce dla nas ręce. Dalej żąda p. Łyskowski, aby było tylko 7 członków Rady Nadzorczej i to 4 miejscowych, a 3 zamiejscowych, liczbą bowiem 12 wyraża w § 20 jest przyczyna, że najczęstszą czynnością ady kuleją, bo trudniej zebrać się dwunastu członkom jak siedmiu i im więcej członków Rady, tym przebieg zwała jeden na drugiego czynność; zjadł poczęści nie lub mało się robi.

P. Lewandowski z prawnego stanowiska zatracając się na zmianę ustaw twierdzi, że obecne zgromadzenie nie kompetentne do stanowienia ustaw Stoszenia, lecz tylko do wyjawienia swych uwag i jeśli, należy przeto polecić założycielom, aby zebrały się, jak najprędzej poprawkę § 4, zmniejszającą kapitał zakładowy na 200,000 tal. aktem notaryalnym atwierdzili i podpisali. Co do członków Rady Nadzorczej życzy sobie tylko 3.

Po przyjęciu tej poprawki przez wnioskodawcę p. Buchowskiego przystąpiono do głosowania nad Nr. 1 wniosku p. Buchowskiego, który jednogłośnie przyjętym został.

Wniosek ten poprawiony brzmi:

„Walne zebranie poleca założycielom, aby na mocy statutów z dnia 15 kwietnia r. b. zawiązała się Spółka akcyjna z następującą zmianą § 4: Kapitał zakładowy Spółki wynosi 200,000 akcyi po 100 tal., z których 1200 na imię wystawionych będzie, a 800 na okaziciela.“

Następuje dyskusja nad 2 częścią wniosku pana Buchowskiego, w której zabierają głos pp. Łyskowski, dr. Au, Lewandowski i Buchowski, wręcz zgromadzeniu godzi się na to, aby nie dyskutować nad zmianą ustaw, bo w takim razie możnaby wszystkie paragrafy po kolei zacząć, a zgromadzenie nie ma prawa do tego, ani ku temu zebrało się celowo, przechodzi więc do porządku dziennego i p. hr. Działyński zabrawszy głos uważa za potrzebne i najstosowniej, aby jednego zaufanego wybrać męża, któryby przybrałszy sobie do pomocy kogo zechce, zajął się jak najenergiczniej organizacją i doprowadzeniem instytucji Banku Włościańskiego do ostatecznego celu. Pan Buchowski żąda ku temu celowi wybrania nie jednego, lecz komisji z trzech osób złożonej. Pp. Lewandowski, Łyskowski, redaktor Dobrowolski popierają myśl hr. Działyńskiego, i ten ostatni stawia wniosek, aby organizacja Banku włościańskiego powierzona została jednej tylko osobie, którejby służyło prawo przybrania sobie pomocników.

P. Lewandowski proponuje na takiego męża zaufania hr. Działyńskiego, p. Dobrowolski zaś w razie gdyby hr. Działyński obowiązkowo tego nie przyjął, p. Sędziego Łyskowskiego. Po ożywionej w tym względzie dyskusji, przewodniczący kwestyą wyboru osób pozostawiając na później wzywa członków obecnych do głosowania nad stawionymi wnioskami, w czasie czego p. St. Sokolnicki podaje nowy wniosek, by komisja organizująca złożona była z dwóch osób. Podany do głosowania przedewszystkiem, jako najdalej idący wniosek p. Dobrowolskiego przechodzi większością głosów, inne tem samem upadają. Następnie jednomyślnie obrany hr. Działyński na organizatora banku włościańskiego przyjmując wybór i oznajmia, że w środę dnia 9 bm. o godzinie 4 maja się zebrać podpisani na pierwotnej ustawie założyciele w hotelu francuskim celem podpisania notaryalnego aktu zmieniającego § 4 drukowanych statutów. Na tem skończyło się posiedzenie, którego przebieg w wiernym streszczeniu podałem. Dziś więc nie ulega już wątpliwości, że tyle pożądana instytucja stanie, rękojmią nam w tem osobistość hr. Działyńskiego, który obok znacznego u-

że prawnie nie mam panu nie do zarzucenia, ale że mu tego ani nie zapomnę póki życia, ani daruję — na to się klnę słowem szlachetkiem.

— Będzie to niesprawiedliwem — rzekł Żymiński. — Nazywaj to sobie jak chcesz! Jam tu osiadły od wieku, jam tutejszy, waćpan obcy, nie proszony, nie dziękowany włączysz nam tu w obywatelstwo i wypychasz, odbierasz od geby chleba kawał. Zobaczymy jak tu będzie — zobaczymy. My się tu trzymamy za ręce. Niewygodnie będzie asindziejowi, — ale jak sobie kto pościela tak się wypi.

Rozmowa dłuższa z rozjątrzoną Górnickim była niepodobna, pan Żymiński odszedł nie mówiąc.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Teorie polityczne

XVI. wieku

Dra W. M. Olendzkiego.

Napisał

Dr. Karol Libelt.

(Ciąg dalszy. Zobacz nr. 130.)

Myli się autor, jeżeli nazywa uzurpacją (str. 18) jako jedyny motyw, upoważniający papieża do uważania się za zwierzchnika królów i sędziego w sprawie tychże z poddany, lub z własną rodziną. Kiedy Innocenty III. w roku 1198 został de jure et facto panującym monarchą, wiara w nieomyślność Stolicy apostoelskiej, jako najwyższej władzy na ziemi, bo zastępującej w kościele samego Chrystusa Pana, została już ustalona, nie tylko poddawali jej się monarchowie i książęta, ale papież sam w najlepszej wierze i całej ich liczny zastęp duchowieństwa, uważali się za rzeczywistych najwyższych zwierzchników na ziemi. Dwanaście wieków po Chrystusie zmieniły zupełnie stan rzeczy pierwotnego kościoła. I acz pismo święte nowego przymierza nigdzie nie ogłasza zawisłości państwa od kościoła; to ta zawisłość konieczna nastąpiła i objawić się musiała, gdy obok władzy świeckiej powstała duchowna równie potężna co do siły i znaczenia jak pierwsza, a jako początek swój wywodzącą od Boga, mienić się musiała wyższą od tamtej. Nie trzeba było na to ani sfałszowanych dekretów Izydora i listów Klemensa I. aby udowodnić, że królowie i wszyscy ludzie mają podlegać księ-

działu finansowego i własną pracę w nią wkłada. Pełni też jesteśmy, że wszyscy dotychczasowi akcyonariusze, na poprawkę zmniejszającą kapitał zakładowy przystaną i zezwalając swe podpisy, skoro tylko o nie wezwani będą, nadeszły. Zmniejszenie to bowiem kapitału zakładowego w zasadzie nie spowoduje nawet żadnej istotnej zmiany, gdyż Radzie nadzorczej służy prawo podwyższenia rzeczonożego kapitału do dwóch milionów, jak to dalsza ośmowa artykułu 4tego ustawy, która nie ulega zmianie, poucza. Dziś chodzi przedewszystkiem o utworzenie instytucji, co gdy się stanie, i gdy ta czynność swą rozwinię, wówczas i na zwiększenie kapitału zakładowego nieochylnie przyjdzie kolej.

Wiadomości urzędowe.

NPan raczył radcę najwyższego trybunału Thümmel w Berlinie mianować prezydentem apelacyjnego sądu w Monasterze.

Korespondencye Dziennika Pozn.

Lwów, 3 października.

(Wybory pokończono. — Sesa sejmowa. — Sprawy najważniejsze. — Petycje w sprawie szkolnej. — Składki a nasi „panowie.“ — Otwarcie kursu na uniwersytecie lwowskim mową inauguracyjną polską. — Szczutek.)

(T.) Wszystkie wakujące krzesła poselskie zostały już obsadzone. Wybory wszędzie już dokonane. — Do sejmiku przybywają posłowie: Aleksander Jasiński ze Lwowa, Marceł Madejski adwokat tutejszy i Maciej Serwatowski właściciel Rajtarowic, wybrani przez właścicieli większych posiadłości w Samborskiem, pan Głogowski wybrany w Żółkiewskiem, Konstanty Piliński wybrany w miejscach Kłaczki przez obywatelstwo obwodów tarnowskiego i wreszcie dwóch Świętojurewów wybranych przez gminy wiejskie: w samborskim c. k. urzędnik Lisieniecki i w Zaleszczyckiem jakiś ksiądz ruski, którego nazwiska nie pamiętam.

Teraz więc czekamy na sejm. Ma on być zwołany z końcem tego, lub z początkiem przyszłego miesiąca, sesja delegacji wspólnych w Peszcie, ma już bowiem w krótkie ukończeniu. Z uwagi jednak, że już w grudniu musi być uchwalonym przez Radę państwową tymczasowy pobór podatków, nie potrwa długo sesja tegoroczna sejmiku naszego i bardzobyśmy się cieszyli, żeby przez budżetu załatwiono choć kilka najważniejszych, a najpilniejszych spraw jak szkolna, gminna i drogowa, bo o załatwieniu „sprawy propinacyjnej i myśleć trudno. Wydział krajowy wysłał dopiero jednego ze swych członków p. Skwarczyńskiego, aby za granicami Galicji robił studia nad kwestyą wykupu prawa propinacji!

Co do sprawy szkolnej, a właściwie petycji do sejmiku względem podatku na szkoły, wzięły w tej mierze inicjatywę reprezentacje obwodów zachodnich kraju naszego. Prócz petycji uchwalonej przez Radę miejską krakowską, uchwały podobną petycją do sejmiku: Rada powiatowa w Brzesku i także Rada w Nowym Targu z tą różnicą, że obie te ostatnie reprezentacje dodały żądanie zaprowadzenia w całej pełni „przymusu szkolnego“, czego w znanej petycji krakowskiej wyrażenie wyrzeczono nie ma.

Nie wątpię, że w ślad za wymienionymi radami miejskimi i powiatowymi pójdą wszystkie inne reprezentacje w kraju naszym i że sejm będzie zarzucony petycjami. Do podpisywania petycji jesteśmy nierównie pohońpniejsi niż do udziału w składkach, które też obecnie mianowicie od czasu jak poruszono sprawę petycji do sejmiku, znacznie osłabły. Panowie jak nie dawali nic tak i nie dają nic do składek. Nawet

potęgi, że już w połowie IX. wieku Mikołaj I. kazał się koronować i podniósł się na stanowisko monarszego majestatu, tem potężniejszego, że z potrójną koroną już wtedy każdy z wiernych miał to przekonanie, jakiego arcybiskup Hincmar ogłosił, że księza są tronem Boga, a papież najwzwyższym sędzią na ziemi, mającymi moc nad książętami i ich poddanymi.

Kościół katolicki aby się stał powszechnym wśród ciemnoty ludów, a zaburzeń i wojen monarszych, nie mógł na samej moralnej oprzeć się podstawie, ale dojsz do najwzwyższego majestatu, jakim się głowy ukoronowane otaczały. Darowizna Konstantego Wielkiego ofara kilku domów z gruntami w Rzymie i pod Rzymem; następnie darowizny Pepina i Karola W., które czyniły papieża wazalem francuzkim a potem cesarzy niemieckich, bez których pozwolenia aż do XII. wieku żaden papież obrany być nie mógł; były to początki przyszłej nieograniczonej władzy papieżkiej nad temi krajami. Cesarz r. 1044. już się zrzeka praw lennych nad Rzymem i państwem kościelnym na rzecz Innocentego III. papieża, który się odtąd stał udziałem tym monarchą. Gdy Stolica apostoelska doszła do tego szczytu potęgi począł się musiał period, że z tego szczytu zstępowała powoli. Dwie nowe władze powstały i wzmacniały się począł obok papieżkiej: władza polityczna świecka, którą już niezawisłe od kościoła utrwała zaczęło świetne 32-letnie panowanie Fryderyka II z Hohenstaufów i władza opinii publicznej oparta na umiejętnościach, które się oderwały z pod opieki i cenzury kościoła. Po reformacji, po rewolucji francuzkiej, po podniesieniu się nauk filozoficznych i przyrodniczych do dzisiejszego ich stopnia, doczekaliśmy się upadku tej władzy monarszej, którą papież dzierżył od Mikołaja I. aż do Piusa IX., czyli od połowy IX. aż pod blisko koniec XIX. wieku. Tysiąc lat z okładem trwała monarchia kościelna. Koniecznym było jej powstanie i jej rozwój wśród ciemności i nadużyć nieograniczonej władzy monarszej i licznych książąt, baronów i hrabiów udzielnych, którym Stolica apostoelska wielokrotnie do końca silny stawiła opór ielektro nad poddanymi lub nad własnymi rodzinami dopuszczali się ucisku i niesprawiedliwości. Władza ta nieograniczona duchowna, wśród światła dzisiejszego i praw konstytucyjnych narodów, nie ma już odpowiedniego celu i dla tego upadła jako wielka signatura temporis bez wstrząszeń i bez obrony współpracujących monarchów, bez wywołania krucjaty katolickich ludów ku zdobyciu napowrót drugiej ziemi świętej, tak nazwanej własności Piotrowej. Wiara żywa i gorąca pchała niegdyś całą Europę przez dwa wieki na wywołanie Palestyny z pod jarzma Saracenów, dziś brak wiary czyni niemożliwymi podobne wojny krzyżowe.

Przechodzimy do samych teorii politycznych XVI wieku. Nie sama literatura polityczna tego wieku jest przedmiotem zajęcia naszego autora, jak to na str. 31

z pomiędzy członków komitetu centralnego najbogatsi niezmienią się jeszcze do składki nie przyczynili. Pan Krzczunowicz ani czapki swęj nie zjadł jak obiecał, ani do powiększenia funduszu składkowego nie przyczynił się. Dziś jakiś Galicyanin wstydliwy przysłałszy guldena jednego redakcyi „Dziennika polskiego“ na szkoły, pisze: że połowę tej kwoty daje za p. Korncła Krzczunowicza, a drugą połowę za drugiego członka komitetu składkowego Adama ks. Sapiełę, który także jeszcze nie dał. Zarazem zapowiada, że jeszcze jednego guldena na tych dwóch panów, jako ratę za drugie półrocze niebawem złoży, nie może bowiem przenieść na siebie, by członkowie komitetu, których kraj do składek wzywa, listą składkujących nie byli objęci. Podobno i to lekarstwo wcale ostro nie poskutkuje!

Kursa w szkołach naszych rozpoczęły się już we wszystkich zakładach naukowych. Wczoraj rozpoczął się rok szkolny także na naszym uniwersytecie. — Otwarto go po raz pierwszy mową polską inauguracyjną. Wygłosił ją w auli uniwersytetu w obec rektora p. Małeckiego i całego ciała nauczycielskiego i młodzieży prof. Radziszewski.

Donosiłem już o „Szczuteku“ i „Świtu“ dodam teraz że „Zgazutek“ będzie wychodził odtąd, złożywszy przepisana kaucyą 3,000 guldenów, co tydzień.

Nowy York, 26 września.

(Polacy w Ameryce.)

(A. I.) W dopełnieniu poprzedniej korespondencyi, przesyłam wiadomości, o reszcie Polaków tu przebywających. Z roku 1831 jest jeszcze:

Kożuchowski z Podola, założyciel w Nowym Yorku fabrykę kufrów, pracą i porządkiem zyskał dobre imię — posiada własny dom i dosyć liczną familię.

Wernozebra z Warszawy, pracuje przy kolei żelaznej w Chicago.

Karól Zieliński w Cincinnati sędzią pokoju, bardzo szanowany i zamożny.

A. Sengteller z Litwy, przybył tu z Francji w r. 1853, pracuje jako rytnik na miedzi w zarządzie wymiarów brzegów nadmorskich, żonaty z Francuzką.

Starą emigracyą rok 1848 zasilili świeżym żywiołem — nowo przybyli, czy mniej oglądali się za przeszłością, czy z większą wiarą we własne siły, dość że wzięli się do pracy, i stanęli po większej części lepiej od swych poprzedników.

Doktor Maćkiewicz, żonaty ze Szwajcarką, ma znaczną praktykę w Nowym Yorku, nadto jest głównym ogniwem łączącym tameczne towarzystwo, co tem łatwiej mu przychodzi, mając szczerą pomoc w swęj zacnej żonie. Niezmordowana ta kobieta w poświęceniu sercem i duszą stała się Polką — każda myśl szlachetniejsza, czy to dotycząca jednostek czy ogółu od niej zapewne pochodzi. — Opieka nad chorymi, szkoła dla polskich dzieci, wenta na dom polski, to są czyny, nie słowa.

Doktor Biernacki z Galicji, ma obszerną praktykę, ale mało się udziela.

August Plinta pracuje przy kolei żelaznej, szczerzy i uczynny, zatęsknił za życiem rodzinnym, i jak ów Budrys litewski, zrobił wyprawę do Polski i przywiózł żonę z Krakowa.

Wincenty Kochanowski z Sandomierskiego, prowadzi handel tytoniem w Illinois, majątny i szanowany.

Korwin Piotrowski w Kalifornii, urzędnikiem wyższym przy komorze — ogólnie szanowany i lubiany.

Julian Andrzejkiewicz z Grodzieskiego, syn gubernatora, żonaty z Francuzką, założył w Filadelfii

oraz: zestawienie idei politycznych, jakie na wulkanicznym gruncie wieku tego wyrosły i dały początek wyrobieniu tego stanowiska, na jakim stoi dzisiejsza nanka polityczna (str. 35).

Otoż zadanie takie jest o wiele wyższe i wzniolejsze. Trzeba było autorowi wykazać i owe erupcje wulkaniczne XVI wieku, wyjaśnić jak z nich wyrosły musiały teorie polityczne tego stulecia i jaki był ich związek z teoriami następnych wieków. Nie powiem, aby autor zadanemu temu był sprostał. Uwagi ogólne, w których jedno i drugie można było rozwinąć, są zbyt szczupłe w jednym tylko i krótkim paragrafie objęte (§ VIII). A nawet i na to, co autor wkrótce tylko napomknął, trudno nam się w zupełności zgodzić. „Stronami wojującymi — powiada nam (str. 32) — nie jest już kościół i państwo, lecz w łonie tego ostatniego powstała „stronniczość, zasady monarchicznej i zwierzchności ludu. — Dopóki dwie władze i potęgi naczelne: władza duchowna i świecka obok siebie stoją, póty być muszą stronami wojującymi. Dla tego też reformatorowie pozbawieni potęgi zewnętrznej i nie mogący się mierzyć z potęgą stolicy apostoelskiej, udać się musieli pod protekcję mocarzy świeckich i zrobić ich naczelnikami swoich reformacyjnych wyznań, aby postawić świecką wojującą potęgę nie tylko przeciw potęgę papieża, ale i przeciw uzbrojonej sile katolickich monarchów. Charakter tylko tej walki stron wojujących się zmienił. Nie chodziło już o supremacyę kościoła nad państwem, ale o utrzymanie powagi i znaczenia tak kościelnej, jak moralnej władzy w obec powstających reform, które z jednej strony wyłamują się z pod opieki i zależności kościoła rzymsko-katolickiego, musiały w następstwie wywołać władzę ludu, wyłamującą się z pod nieograniczonej i despotycznej władzy monarszej. I oto punkt, na który autor zdaniem naszym żadnego nie położył przysiku, w którym polityka rzymska schodziła się z polityką świecką, choćby nawet dysydenckich dworów, mimo istniejącego antagonizmu między dwoma naczelnymi władzami, rządzącymi krajami i ludami na ziemi.

„Teologia — powiada nam dalej autor (str. 32) — przestała być treścią polityki.“ — Treścią polityki świeckiej, ona nigdy nie była, ale była i jest jeszcze po największą część jej kierownikiem, już z tej prostej przyczyny, że przyjęto w państwach panujące wyznania i uważać musiano religię nie tylko jako związek moralny ludzi między sobą, ale jako podstawę posłuszeństwa i związek rządzących z rządzonymi. — Jeżeli zaś kiedy, to właśnie w XVI wieku, który autor trafnie pod względem mnóstwa poruszanych nowych kwestyi wulkanicznym nazywa, — kierunek wszelkiej polityki tak państw, jak kościoła był religijny, a nawet teologiczny, bo chodziło z jednej strony o utwierdzenie dogmatów i obrzędów uświęconego bytem XV. wieków kościoła, z drugiej o oczyszczenie go z tych wszystkich naleciałości, które z postępem czasu koniecznie kościół rzymski od charakteru pierwotnego ko-

fabrykę farb, a mianowicie aniliny, pomysł był dobry, wykonanie dobre, także też i rezultata.

I. Wiśniowski, synowiec Teofila Wiśniowskiego, powieszono w Galicji w r. 1848, żonaty z Niemką, jest właścicielem apteki.

Doktor Marcinkowski, synowiec zacnego dr. Marcinkowskiego z Kiszewa, w czasie wojny tutejszej był lekarzem artylerji. Mieszka w Nowym Yorku, praktykę ma obszerną, a dłoń i serce z staropolską gościnnością otwarte dla rodaków.

Bielawski z Galicji, były oficer austriacki, obecnie inżynierem i do tego w Kalifornii.

Major Ciechanowski z Ciechanowa z Kongresówki, przybywszy tu jak wszyscy prawie bez funduszu, żartem wziął się do handlu workami, ale próżni — żart skończył się na tem, że dziś liczą go do 100,000 dolarów majątku i handel prowadzi dalej.

Warszawski z Krakowa, właścicielem drukarni w Chicago.

Włodzimierz Krzyżanowski z Poznańskiego, unikając zaszczytu noszenia pruskiego munduru, wyniósł się do Ameryki i tu w Wirginii, jako pomocnik kupca Cyslinga, znalazł zajęcie w lesie przez lat dwa. W r. 1851 przeniósł się do Washingtonu i jako agromonom pracował na fermie Bielawskiego. Agromonią zamienia na handel bakalii — handel bakalii przestacza na cukiernię, żeni się i zostaje kupcem fajansów — odpoczął — a jako obywatel wstępuje do niemieckiego towarzystwa strzeleckiego i dosługuje się stopnia kapitana. Wynikła wojna zastawczy go kapitanem, przeznaczona do straży miasta. Po trzech miesiącach służby udaje się w towarzystwie p. Leskiego formować pułk, do Nowego Yorku. Tu zastaje p. Lutz formującego także pułk. W czasie tego zajęcia poznaje się z podpułkownikiem pułku Lutz. — Leski staje się niepożebnym, podpułkownik Lutz usunięty, a p. K. obejmuje dowództwo nad obiema częściami, łączy je w całość i jako półkownik prowadzi do boju. W bitwie pod Gettysburg w Marylandzie odznaczył się i otrzymał stopień generała. Po ukończeniu wojny za zasługi dostał urząd nadzorczy nad poborem podatków nad dwoma stanami Georgią i Florydą — pozycya bardzo wysoka — ale po rocznej służbie pokazały się jakieś nieporządki, zaniedbania, i p. generał utraciłszy to miejsce powrócił do handlu — i w Sawanach założył magazyn mebli.

Ksiądz Moczygęba ze Szlasku, wysłany do nowo sformowanej kolonii Panna Marya, w Podindiana w Texas na proboszcza. Kolonia ta założona w r. 1847 składała się z Kaszubów, Szlachaków i Polaków z Prus zachodnich i liczyła już do 3000 ludności. Najtrudniejsze początki przebyła, dobra dola uśmiechała się już do osadników, ale trzeba budować kościół. Pobożna gromadka znosi ojcu duchownemu ofiary, osadnicy dostarczają materjał, pracując pod dyktando ojca, ale pola nieobrobione, gospodarka zaniedbana, do chat zagłada bieda. — Niech tylko kościół stanie, to my się poprawimy, pocieszają się pracownicy, a i dobrodziej powiada: nie samym chlebem żyć będziecieś człowiecze. Pomimo tego za biedą przyszła nędza, za tą choroby, fundusze założycieli kolonii znikły gdzieś, zamiast nowych domów wznosiły się nowe mogiły, co raz częstsze, a ojciec Moczygęba, zrobiwszy swoje wynosi się do Syrakuz w stanie nowyorkskim. Z kвітня kolonii część legła w mogile, część rozbiegła się, a resztki schorzałe i na śmierć głodową skazane, z litosć rozebrali kolonistów z Braunsfeld i innych sąsiednich osad. Z kolonii Panny Maryi zostały pustki i mogiły. — Po kilku latach znów się zaczęli zjawiać kolonisci, powstało nowe życie w osadzie, obrobione pola pokryły się bujnym plonem, stan osadników polepszał się codziennie — ojcowie znów objeli rządę.

Tysowska wdowa po byłym dyktatorze, który tu w Washingtonie był urzędnikiem, zmarł w r. 1857 pozostawiając 4 córki i 3 synów, dzieci wychowane po amerykańsku, po polsku mówi tylko najstarsza córka.

rzadcom książęcy i monarszym, gdy się naraz ujrzeli naczelnikami nie tylko państwa, ale i wyznania większości swoich poddanych.

Autor podnosi wysoko, że trzy główne zasady: wolności (wyznaniowej) ducha ludzkiego, wolności politycznej i wolności socyalnej — o które już przez trzy wieki śmiertelna toczy się walka — że te trzy zasady już w XVI wieku przezuwane i poruszane zostały (str. 33). — Zasady te, już w starożytności nie tylko przezuwane, ale wykonywane nawet były z tą różnicą, że nie do człowieka, jako człowieka, ale do pewnej klasy ludzi wolnych, czyli obywateli, stosowano. Grecya sprowadzała z Egiptu i z Azji swoich bogów. Rzym otwierał swój Panteon na przystań wszelakich możliwych bożyszczy. Ale obok tej tolerancji ani Grecya, ani Rzym znieść nie mogli negacyi bóstw własnych. Dla tego Sokrates wypić musiał truciznę a pogana rzymskie mściło się niesłychanie nad chrześcianami, co jego bożyszczom odnawiali boskość. — Wolność polityczna u tych starożytnych narodów była wielka, ale nie pojmowano, aby społeczeństwo ludzkie bez niewolników obejść się mogło. Wolność socyalna przebiega się już w prawodawstwie Likurga, w latach jubileuszowych Hebrejczyków, u Rzymian w podziale gruntów zdobytych na nieprzyjaciół. Ale i tu wolni tylko obywatele są uczestnikami tych prawodawczych, peryodycznych i chwilowych rozporządzeń socyalnych. Otoż na tę zasadę praw człowieka, jako człowieka, którą pierwszy wygłosił Chrystus, nauczając równości wszystkich ludzi w obec Boga i zbawienia, powinien był autor naszym zdaniem położyć przysik i okazać jak ta myśl przechodzi, jak nie czerwona przez pisma polityczne XVI wieku, jak wpływała na politykę w ogólności, aż w rewolucji francuzkiej ogłosiła się światu równością obywatelską w obliczu praw. Czy i kiedy nastąpi równość człowieka w obliczu dóbr ziemskich, to kwestya socyalna, jeszcze nie rozwiązana. — Zgadamy się z autorem, że podniosła ją w XVI wieku wojna chłopaska, a skończy się, gdy obrońcami jej nie będą utopiści, ale rozum i praca (str. 34).

Autor dzieli literaturę polityczną XVI wieku na teorie i pamphleta protestanckie, na takie katolickie i po trzecim na pisma polityków umiarkowanych, zajmujące pośrednie stanowisko. Nie można nie mieć przeciw podziałowi, jaki się autorowi zaprowadzić podobalo. Wszakże gdy dwa pierwsze stronnictwa zdają się wyrażać kierunki skrajne, a trzecie przedstawiać drogę między nimi pośrednią, zdawałoby się właściwszym podzielić politykę owoieczną na postępową, wsteczną i umiarkowaną.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Skladi wypożyczalnia nut

M. Leitgebra i Spółki w Poznaniu

azortowana jak najstaranniej. Wszelkie utwory muzyczne tak klasycznych jak nowszych kompozytorów są zawsze na składzie i w wypożyczalni nie tylko na fortepian lecz i do śpiewu. (4373)

Abonament pod najkorzystniejszymi warunkami codziennie rozpocząć można.

M. LEITGEBER I SPÓŁKA.

Księgarnia i skład nut w Poznaniu (Hôtel du Nord)

Obrazy, chorągwie, baldachimy, ołtarzyki do noszenia, kierce, marszałki, krzyże, świeczniki na ołtarze lane żelazne całe złocone, zasłony, figury do kościołów i na boże męki, wszelkiego gatunku rami do obrazów

fabryka i skład rzeźby i pozłacania

M. Nowickiego i Grünastla

Ulica Jezuicka.

Browar Kobyłepolski

dostarcza nawet obecnie, w chwili gdy dawne zasoby największej części browarów piwa bawarskiego już skonsumowano a świeże piwo zaledwie użytem być może, ciagle stare i odleżałe piwo najlepszego rodzaju. Piwo to jest czyste jak szkło zwierciadlane, szumi silnie i odznacza się wysokim stopniem dobrego smaku, który zawdzięcza bądź to najlepszemu słodowi i chmielowi, bądź też największej czystości utrzymywanej w tym wielkich rozmiarów browarze, bądź też długiemu leżeniu w obszernej lodowniach, przedsięwzięty niedawno temu rozbiór tego wyśmienitego piwa wykazał następujące rezultaty.

Piwo marcowe uzyskano z korzeni 14, 98%, alkoholu 3, 78%, wysokości 7, 78%. Piwo „Bock” uzyskano z korzeni 13, 59%, alkoholu 3, 37%, wysokości 6, 93%. Odleżałe piwo wykazało z korzeni 12, 72%, alkoholu 3, 41% i wysokości 6, 15%.

Te rozbiory wykazują że piwa kobyłepolskie które nie tylko w mieście Poznaniu i na prowincji ale daleko po za ich granicami używają znacznego obrotu i ustalonej renomy, a pod względem wewnętrznej wartości nie tylko wyrównują piwom bawarskim, które najczęściej wydobywa się z korzeni 12—13%, ale nawet je przewyższają.

P. P.

Niniejszem donoszę uniżenie, że z dniem dzisiejszym tutaj przy ulicy Magazynowej Nr. 14,

(narożnik Placu Sapierskiego)

HANDEL

węgla kamiennych i drobnego drzewa

hurtowny i cząstkowy otworzyłem. Będę się zawsze starał o sumienną i prędką usługę.

L. Sulkowski.

Mój lokal handlowy

znajduje się teraz przy

Wielk. Garbarach 39.

Adolf Kantorowicz.

Przeniosłszy mój handel strojów z Nr. 52 do Nr.

49 Starego Rynku

(obok handlu pana Anderscha)

polecam najnowsze fasony czepeczki itd. po cenach umiarkowanych.

M. Złotnikiewicz.

Wielki Skład

towarów futrzanych

znajduje się przy

Wodnej ul. Nr. 27.

Philippsohn Holtz.

„Germania“

Tow. akcyjne ubezpieczenia życia w Szczecinie.

Kapitał zakładowy	3,000,000 tal.
Zgromadzone sumy rezerwowe w końcu 1871	4,564,469
Od czasu otwarcia interesu aż do końca 1871 zapłacone sumy ubezpieczenia	4,629,138
Kapitał zabezpieczenia w końcu września 1872	56,024,980
Dochód roczny z nagród i procentów	1,945,077
W miesiącu wrześniu nadeszło 1490 wniosków na	983,666
Dywidendy zabezpieczonych z udziałem wygraną na zapłacone za rok 1871 nagrody	33 1/2 prct.

Z tegorocznych czystych zysków, które zabezpieczone osoby rozszczerają prawo do dywidendy i akcyonariusze pomiędzy siebie dzielą, otrzymują owi zabezpieczeni trzy czwarte części a akcyonariusze jedną czwartą część. Zabezpieczone osoby upoważnione do odbioru dywidendy odbierają swe dywidendy już po dwóch latach w ten sposób, że im się dywidendy pierwszego roku przez zmniejszenie nagrody trzeciego roku itd. udzielają.

(4560)

Prospekta i formularze dotyczące wniosków bezpłatnie przez agentów i

agenturę jeneralną

Leopolda Goldenring.

OGŁOSZENIA

do

Śniegockiego
Kalendarza rolniczego
na rok 1873

przyjmują się jeszcze do 20 paźd. r. b. Cała strona kosztuje 4 tal. pół strony 2 tal. 5 sgr., ćwierć strony 1 tal. 10 sgr.

T. Śniegocki
w Bydgoszczy.

Księgarnia i skład papieru.

Mój handel śledzi

przeniesion na

Wielkie Garbary Nr. 33

obok hotelu Paryskiego.

A. M. LEWIN.

Odwolując się na dawniejsze ogłoszenia dotyczące się sklepania stłuczonych przedmiotów ze szkła, porcelany itp. mam zaszczyt zawiadomić Szanowną publiczność i znajomych: że się przeprowadził z ulicy Długiej N. 7 na ulicę Lipową N. 5. 2gie p. Poznań 1 październ. 1872

Juljan Morgenstern.

Wiadomość dla lekarzy.

Sirup dr. d. FORGET używa się z najpomyślniejszym skutkiem przeciw katarom, uporczywym kaszłom, kłuszkowi, nerwowej irytacji naczyniowo-ciepłoty i wszelkim cierpieniom płucnym.

Lekarze paryjscy zawsze z pomyślnym skutkiem go przepisują. Lecznicza od kawy jest dostateczna. Dostać można w Paryżu u dr. Chable, rue Vivienne 36; w Warszawie wyłącznie w składzie materiałów aptecznych Wgo Galle; w Poznaniu w aptece dra Mankiewicza.

HEMOROIDY

LECZA SIĘ SZYBKO I RADYKAŁNIE.

Bez niebezpieczeństwa wpe-
dzenia wewnątrz

przez użycie Pigulek ze Scordium

Dra. LEBEL w Paryżu.

Ulica Lafayette, 113 — Cena 3 i 4 fr. W Poznaniu w aptece p. Dra Mankiewicza; we Lwowie w aptece p. Mikolajch; w Brodach w aptece p. Kullak; w Krakowie w aptece p. Trauczyńskiego. — [90]

ASTMY

Duszność, chrypka, katarz zadawione i wszelkie cierpienia kanałów oddechowych ustępują po użyciu Rurek antiasmacyjnych p. Levassera, 19 rue de la Monnaie w Paryżu.

Dostać można: w Poznaniu w aptece Dr. Mankiewicza; w Warszawie w składzie towarów aptecznych pp. Gallego i Spiessa.

Przy ustawicznym kaszlu

Do król. dostawcy nadwornego p. Jana Hoff w Berlinie.

Heiligensee pod Hennigsdorf, 14 Maja 1872. Może jeszcze przypominać sobie Pan, że memu starszemu od 2 lat w Anglii w interesach kupieckich przebywającemu synowi cierpiącemu na kaszel Pańskie wyborne piwo zdrowia z wysokości słodowego najznakomiej pomogło. A że syn mój młodszy również na kaszel podobny cierpi, proszę przeto o (tu następuje zamówienie na wyskok stołowy). J. A. Schultze, kuznodzieja.

Miejsce sprzedaży u

Skład główny w Poznaniu u Braci Plessner, Rynek 91. i Frenzel i Sp. Wrocławska ul., skład poboczny u A. Podgórnego w Nakle, u J. S. Löwina-sohna w Bydgoszczy, u A. Hoffbauera w Nowymtomysłu, u H. Cassiela w Śremie, u wdowy Berty Kunz w Książu, u Michała Badi w Swarzędzu, u ekspedienta poczty Raschke w Borku i u Markusa Witkowskiego w Czempieniu. (4561)

Mieszkam obecnie przy (4366)
Wielkich Garbarach No 21.
na pierwszym piętrze

Bernard Rawicz.

TAPETY

w najnowszym guście,

w wielkim wyborze, poczynszy od najtańszych poleca handel

Antoniego Rose

(3771) w Poznaniu w Bazarze.

SIROP DEJARDIN

czyli

Sirup z pomarańcz maltańskich czerwonych

przygotowany przez p. DEJARDIN, 27. ulica Richer w Paryżu jest napojem bardzo przyjemnym, orzeźwiającym i poszukiwanym podczas upałów letnich, na balach, wieczorach i w teatrach. Dostać można w Poznaniu w cukierni P. S. Sobieskiego i w magazynie korzennym P. T. Łużńskiego. (4389)

Dla gorzelni polecam węgle drobne, wprost z Królestwa jako też z innych kopalni po bardzo niskich cenach.

L. Sulkowski.

Ulica Magazynowa 14.

Narodowe Towarzystwo ubezpieczenia bydła w Cassel.

Oddawszy panu Wilhelmowi Wehl w Gdańsku poddyrektora naszego Towarzystwa na prowincje Poznańską i Prusy zachodnie, donosimy o tem do publicznej wiadomości.

Cassel, dnia 1 października 1872.

Dyrekcya

Fryderyk Selig. G. Thon.

Odwolując się na powyższe ogłoszenie, polecam reprezentowane przezemnie Narodowe Towarzystwo ubezpieczenia bydła wszystkim panom agronomom do ubezpieczenia zwierząt jako to: koni, bydła rogatego, świń i owiec przeciw wszystkim stratom włącznie wynikłym przez zarazę i niebezpieczeństwo. Szkody płacone będą w całości i poskonstatowaniu jak najakuratniej i rzetelnie regulowane.

Wszelkiej żądanej informacji udzielam jak najchętniej, i we wszystkich do-
tąd nieobsadzonych miejscowościach Poznańskiego i Prus zachodnich osadzi się agentów.

Gdańsk, dnia 1 października 1872.

Poddyrekcya

Wilhelm Wehl.

Czemuż cierpieć?

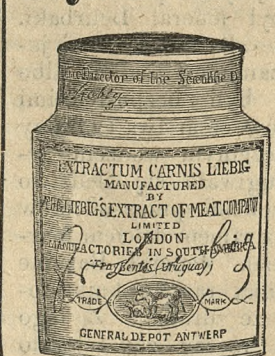
Lamanie w kościach, ból w biodrach i krzyżu, migrenę, reumatyzm, stężalość członków, żganie w boku, kurcz łydkowy leczy gruntownie ekstrakt kompensacyjny.

Jedno natarcie sprawia już ulgę, a w krótkim czasie ustępują zupełnie te cierpienia. Cena 1 flasz: oryg. 1 tal. Do nabycia umnie tylko samego.

Karól Simon, weterynarz.

wynalzca Fluidu i opartę na nim sztuki leczenia. — Leszno.

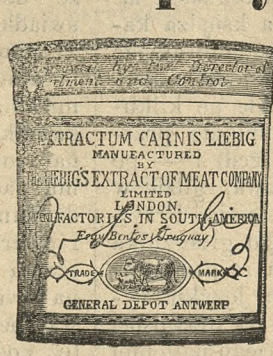
Wyskok mięsny Liebig'a Company.

Fray Bentos

w

Ameryce połudn.

1/4 & 1/2 funt. garunki.

Tylko prawdziwy

jeżeli każdy garnek nosi podpis poniższy a na etykiecie jest wydrukowane nazwisko J. v. Liebig w niebieskim kolorze. (616)

Publiczność ostrzega się usilnie, aby nie pozwoliła sobie podsuwać za-
miast powyższego towaru innego na targ wprowadzonego wyskoku w podobnym opakowaniu, obliczonem na oszukanie.

Skład hurtowy u korespondenta Towarzystwa:

Alfonsa Peltesohna w Poznaniu.

Podróż. i emigrantów

wyprawa ze Szczecina

po jak najtańszych cenach za

Szczecina (parowce po-

Każdej bliższej wiadomości udzieli jak najchętniej

R. v. Januszkiewicz w Szczecinie

Hollwerk 32.

Król. pruski konces. agent jenerany.

(3592)

TRAUGOTT BERNDT,

nadworny fabrykant instrumen-
tów Jego królewsk. Mości

Jej król. wysok. księżniczki Maryanny Niderlandzkiej

we Wrocławiu, przy Rynku No. 8, w 2 Kursfürstach

poleca swój bogaty skład w

Koncertowe, Krótkie fortepiany i Pianina

o szczególnie dobrych szlachetnych tonach, szczególnie przy-

jemnej grze, eleganckiej ozdobie i daje gwarancją

przez całe swe życie, że wszystkie instrumenta

wyrabia we własnej fabryce. (831)

Skład mój herbaty chińskiej
sprzętu 1872 r. uzupełniłem wybo-
remi gatunkami. (4233)

J. N. Piotrowski

Poznań.

Pruska loterya państw.

Główne ciągnięcie od 19 października do 4 listopada. W tym celu rozsyła losy oryginalne 1/1, 85 tal., 1/2, 40 tal., 1/3, 20 tal.; losy udziałowe 1/1, 18 tal., 1/2, 9 tal. 1/3, 4 tal., 1/3, 2 1/2 tal. (4336)

G. ZIESANG w Berlinie, Prinzenstr. 84.

Król. Pruska loterya państwowa.

główne ciągnięcie 19 października do 4 listopada. Do tego losy 1/1, 80 tal., 1/2, 38 tal., 1/3, 18 tal., 1/4, 9 tal., 1/5, 4 1/2 tal., 1/6, 2 1/2 tal., 1/7, 1 tal. 5 sgr. poleca i rozsyła kantor loteryjny Max Marcus, Berlin, Friedrichstrasse 207. Pod uświęconem hasłem: „Hoch die Treffer, Tod den Nietern! Bei Max Marcus in Berlin“ zapraszam umiennie do udziału w tej najświetniejszej z wszystkich loteryj państwowych i proszę o łaskawe przedkie nadanie do mnie wszelkich obstarunków. (4443)

146sta Pruska loterya

Ciągnięcie IV. kl. od 19 paź. do 5 list. 1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 1/12, 1/13, 1/14, 1/15, 1/16, 1/17, 1/18, 1/19, 1/20, 1/21, 1/22, 1/23, 1/24, 1/25, 1/26, 1/27, 1/28, 1/29, 1/30, 1/31, 1/32, 1/33, 1/34, 1/35, 1/36, 1/37, 1/38, 1/39, 1/40, 1/41, 1/42, 1/43, 1/44, 1/45, 1/46, 1/47, 1/48, 1/49, 1/50, 1/51, 1/52, 1/53, 1/54, 1/55, 1/56, 1/57, 1/58, 1/59, 1/60, 1/61, 1/62, 1/63, 1/64, 1/65, 1/66, 1/67, 1/68, 1/69, 1/70, 1/71, 1/72, 1/73, 1/74, 1/75, 1/76, 1/77, 1/78, 1/79, 1/80, 1/81, 1/82, 1/83, 1/84, 1/85, 1/86, 1/87, 1/88, 1/89, 1/90, 1/91, 1/92, 1/93, 1/94, 1/95, 1/96, 1/97, 1/98, 1/99, 1/100, 1/101, 1/102, 1/103, 1/104, 1/105, 1/106, 1/107, 1/108, 1/109, 1/110, 1/111, 1/112, 1/113, 1/114, 1/115, 1/116, 1/117, 1/118, 1/119, 1/120, 1/121, 1/122, 1/123, 1/124, 1/125, 1/126, 1/127, 1/128, 1/129, 1/130, 1/131, 1/132, 1/133, 1/134, 1/135, 1/136, 1/137, 1/138, 1/139, 1/140, 1/141, 1/142, 1/143, 1/144, 1/145, 1/146, 1/147, 1/148, 1/149, 1/150, 1/151, 1/152, 1/153, 1/154, 1/155, 1/156, 1/157, 1/158, 1/159, 1/160, 1/161, 1/162, 1/163, 1/164, 1/165, 1/166, 1/167, 1/168, 1/169, 1/170, 1/171, 1/172, 1/173, 1/174, 1/175, 1/176, 1/177, 1/178, 1/179, 1/180, 1/181, 1/182, 1/183, 1/184, 1/185, 1/186, 1/187, 1/188, 1/189, 1/190, 1/191, 1/192, 1/193, 1/194, 1/195, 1/196, 1/197, 1/198, 1/199, 1/200, 1/201, 1/202, 1/203, 1/204, 1/205, 1/206, 1/207, 1/208, 1/209, 1/210, 1/211, 1/212, 1/213, 1/214, 1/215, 1/216, 1/217, 1/218, 1/219, 1/220, 1/221, 1/222, 1/223, 1/224, 1/225, 1/226, 1/227, 1/228, 1/229, 1/230, 1/231, 1/232, 1/233, 1/234, 1/235, 1/236, 1/237, 1/238, 1/239, 1/240, 1/241, 1/242, 1/243, 1/244, 1/245, 1/246, 1/247, 1/248, 1/249, 1/250, 1/251, 1/252, 1/253, 1/254, 1/255, 1/256, 1/257, 1/258, 1/259, 1/260, 1/261, 1/262, 1/263, 1/264, 1/265, 1/266, 1/267, 1/268, 1/269, 1/270, 1/271, 1/272, 1/273, 1/274, 1/275, 1/276, 1/277, 1/278, 1/279, 1/280, 1/281, 1/282, 1/283, 1/284, 1/285, 1/286, 1/287, 1/288, 1/289, 1/290, 1/291, 1/292, 1/293, 1/294, 1/295, 1/296, 1/297, 1/298, 1/299, 1/300, 1/301, 1/302, 1/303, 1/304, 1/305, 1/306, 1/307, 1/308, 1/309, 1/310, 1/311, 1/312, 1/313, 1/314, 1/315, 1/316, 1/317, 1/318, 1/319, 1/320, 1/321, 1/322, 1/323, 1/324, 1/325, 1/326, 1/327, 1/328, 1/329, 1/330, 1/331, 1/332, 1/333, 1/334, 1/335, 1/336, 1/337, 1/338, 1/339, 1/340, 1/341, 1/342, 1/343, 1/344, 1/345, 1/346, 1/347, 1/348, 1/349, 1/350, 1/351, 1/352, 1/353, 1/354, 1/355, 1/356, 1/357, 1/358, 1/359, 1/360, 1/361, 1/362, 1/363, 1/364, 1/365, 1/366, 1/367, 1/368, 1/369, 1/370, 1/371, 1/372, 1/373, 1/374, 1/375, 1/376, 1/377, 1/378, 1/379, 1/380, 1/381, 1/382, 1/383, 1/384, 1/385, 1/386, 1/387, 1/388, 1/389, 1/390, 1/391, 1/392, 1/393, 1/394, 1/395, 1/396, 1/397, 1/398, 1/399, 1/400, 1/401, 1/402, 1/403, 1/404, 1/405, 1/406, 1/407, 1/408, 1/409, 1/410, 1/411, 1/412, 1/413, 1/414, 1/415, 1/416, 1/417, 1/418, 1/419, 1/420, 1/421, 1/422, 1/423, 1/424, 1/425, 1/426, 1/427, 1/428, 1/429, 1/430, 1/431, 1/432, 1/433, 1/434, 1/435, 1/436, 1/437, 1/438, 1/439, 1/440, 1/441, 1/442, 1/443, 1/444, 1/445, 1/446, 1/447, 1/448, 1/449, 1/450, 1/451, 1/452, 1/453, 1/454, 1/455, 1/456, 1/457, 1/458, 1/459, 1/460, 1/461, 1/462, 1/463, 1/464, 1/465, 1/466, 1/467, 1/468, 1/469, 1/470, 1/471, 1/472, 1/473, 1/474, 1/475, 1/476, 1/477, 1/478, 1/479, 1/480, 1/481, 1/482, 1/483, 1/484, 1/485, 1/486, 1/487, 1/488, 1/489, 1/490, 1/491, 1/492, 1/493, 1/494, 1/495, 1/496, 1/497, 1/498, 1/499, 1/500, 1/501, 1/502, 1/503, 1/504, 1/505, 1/506, 1/507, 1/508, 1/509, 1/510, 1/511, 1/512, 1/513, 1/514, 1/515, 1/516, 1/517, 1/518, 1/519, 1/520, 1/521, 1/522, 1/523, 1/524, 1/525, 1/526, 1/527, 1/528, 1/529, 1/530, 1/531, 1/532, 1/533, 1/534, 1/535, 1/536, 1/537, 1/538, 1/539, 1/540, 1/541, 1/542, 1/543, 1/544, 1/545, 1/546, 1/547, 1/548, 1/549, 1/550, 1/551, 1/552, 1/553, 1/554, 1/555, 1/556, 1/557, 1/558, 1/559, 1/560, 1/561, 1/562, 1/563, 1/564, 1/565, 1/566, 1/567, 1/568, 1/569, 1/570, 1/571, 1/572, 1/573, 1/574, 1/575, 1/576, 1/577, 1/578, 1/579, 1/580, 1/581, 1/582, 1/583, 1/584, 1/585, 1/586, 1/587, 1/588, 1/589, 1